

Kirjoita vastauksesi eri papereille seuraavasti: P 1 – tehtävä 1; P 2 - tehtävät 2 ja 3; P 3 - tehtävä 4.

Vastaa paperille 1

1. Kuvaa fysikaalisen mallinnuksen kolme vaihetta. Mitä saadaan kunkin vaiheen lopputuloksena? (6 p.)

Vastaa paperille 2

2. a) Erään läpivirtaussäiliön nesteen tilavuus V riippuu tulovirtauksen tilavuusvirtauksesta q oheisen epälineaarisen differentiaaliyhtälömallin mallin mukaisesti. Halutussa tasapainossa tilavuuden arvo on $\bar{V} = 4$. **Laske** tilavuusvirtauksen q vastaava tasapainoarvo $\bar{q}$. **Laske** sitten myös oheisen lineaarisen differentiaaliyhtälömallin parametrille a arvo, jolla kyseisen mallin avulla voidaan arvioida tilavuuden V vaihtelua arvon $\bar{V} = 4$ ympäristössä funktion q vaihdellessa hieman arvon $\bar{q}$ ympäristössä. Voit käyttää kenties muistamaasi laskukaavaa sitä johtamatta/todistelematta. Muista sisällyttää vastaukseeni sekä $\bar{q}$ että a numeerisina arvoina!

$$\dot{V}(t) = q(t) - 0.04 \cdot V^{0.5}(t)$$

$$\frac{d}{dt}(V(t) - \bar{V}) = a \cdot (V(t) - \bar{V}) + (q(t) - \bar{q}) \quad (3 \text{ p.})$$

- b) Auton kiihtyvyyden a vaikutusta sen nopeuteen v ja sijainnin (paikan) muutokseen p kuvaa oheinen differentiaaliyhtälöpari. Esitä kyseinen malli matriisinotaatiota käyttävänä standardimuotoisena tilamallina. Määrittele selvästi systeemin inputfunktio, tilavektori ja outputfunktio. Ilmaise selvästi tilamallin objektien A , B , C , D sisältö. (3 p.)

$$DY\text{-pari } \dot{v} = a, \quad \dot{p} = v; \quad \text{tilamallirakenne } \dot{x} = Ax + Bu, \quad y = Cx + Du$$

3. a) Mikä on integraattorin siirtofunktio? (1 p.)
- b) Millaista/mitä *input-output* -relaatiota kuvaa siirtofunktio $e^{-3 \cdot s} = \exp(-3 \cdot s)$? (1 p.)
- c) Selosta lohkokaaavion, funktioiden kuvaajien ja sopivan algoritmikuvauksen kera käsitettä *digitaalinen (diskreettiaikainen) P-säätö*. Joutuessasi viittaamaan tietokonesäädön muihin käsitteisiin selitä niitäkin sopivassa laajuudessa. (4 p.)

Vastaa paperille 3

4. a) Mikä merkitys on PID-säätimen P-, I- ja D-osilla? Mitkä ovat niiden hyvät ja toisaalta huonot puolet? (4 p.)
- b) Miten määritellään säätimen toimituunta? Mitä merkitystä on sen valinnalla? (2 p.)